

ETENE:n LAUSUNTO HUUMAUSAINETESTIEN KÄYTTÖÄ SELVITTÄNEEN TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA

Ehdotus käsittelee hyvin tärkeää ja ajankohtaista teemaa. Huumeiden ja muiden päihteiden käyttö Suomessa on lisääntymässä ja siihen liittyy suuria terveydellisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja taloudellisia haittavaikutuksia sekä turvallisuusriskejä. Huumeiden käytön toteaminen päteillä testeillä ja siihen liittyvien riskien eliminoiminen sekä päihdeongelmallisille tarkoitetun hoidon luominen ja kehittäminen ovat eettisesti tärkeitä ja kiireellisiä asioita.

ETENE:lle osoitettu lausuntopyyntö on päivätty 25.5., vaikka työryhmän mietintö on valmistunut huomattavasti aikaisemmin. Koska neuvottelukunta on laaja ja monenlaista asiantuntemusta sisältävä foorumi, asioiden perusteellinen käsittely vaatii aikaa. Lyhyen valmisteluajan vuoksi neuvottelukunta ei ole voinut keskustella mietinnöstä kaikkien näkökohtien kannalta. Jos toivotaan yksityiskohtaisempaa kannanottoa, neuvottelukunnan tulisi saada sen valmisteluun runsaasti lisää aikaa.

Tässä vaiheessa neuvottelukunta on katsonut asiaa ennen kaikkea terveydenhuollon näkökulmasta ja haluaa korostaa erityisesti seuraavia asioita:

Pyrkimys huumeidenkäytön vähentämiseen ja ehkäisyyn sekä huumeongelmasta kärsivien hoitamiseen on eettisesti tärkeä mm. seuraavista syistä:

- huumeiden käytöstä aiheutuu huomattavia ongelmia käyttäjälle itselleen, hänen läheisilleen, vielä syntymättömille lapsille, lähiympäristölle ja yhteiskunnalle, lisäksi se on vakava turvallisuusriski yhteiskunnalle ja suurelle yleisölle
- huumeiden käyttö on työelämässä turvallisuuskysymys, joissakin työtehtävissä hyvin kriittisellä tavalla kuten esimerkiksi liikenteessä ja terveydenhuollon ammateissa
- huumeiden käyttö on yhteydessä moniin vakaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin kuten esim. rikollisuuteen ja prostituutioon
- on pidettävä mielessä, että määrällisesti suurin ja taloudellisesti merkittävin päihdeongelma liittyy edelleenkin alkoholin ongelmakäyttöön

Eettisesti tärkeintä on, että testit tehdään terveydenhuollon puitteissa. Ne tulisi suorittaa mahdollisimman pätevästi ja virheettömästi. Testaustoiminnassa on noudatettava kaikki keskeisiä terveydenhuollon eettisiä periaatteita, joista tärkeimmät ovat asiantuntemus, luotettavuus, luottamuksellisuus, turvallisuus sekä asiakkaan ihmisarvon ja hänen hoidollisen etunsa puolustaminen.

On tärkeää, että seulonnat on suunnattuja eli perustuvat erityisiin kriteereihin, jotka on laissa lueteltu. Terveydenhuollon näkökulmasta on tärkeää korostaa, että testien tekemiseen pitäisi liittyä myös hoitomahdollisuuden tarjoaminen päihdeongelmallisille. On hyvä, että päihdetestejä järjestävä työnantaja velvoitetaan laatimaan päihteiden vastainen ohjelma. Erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuviin ja riippuvaisiin ryhmiin, kuten esimerkiksi nuoriin työharjoittelijoihin ja työnhakijoihin. Myös väärät testitulokset sekä harhauttamismahdollisuudet pitäisi eliminoida mahdollisimman hyvin.

ETENE pitää tärkeänä professori Helena Taskisen täydentävään lausumaan sisältyvää ajatusta siitä, että käytännössä päihdeohjelmien valmistelu sekä testien toteuttaminen edellyttää merkittävää

ja laadukasta panostusta työterveyshenkilökunnan koulutukseen, jonka yhteydessä eettisten asioiden käsittelyllä on oltava keskeinen sija.

Helsingissä 10.6.2002

Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta

Martti Lindqvist
puheenjohtaja

Ritva Halila
pääsihteeri